

Motion till riksdagen

1989/90:So537

av Marianne Andersson och Jan Hyttring (båda c)
Förbud mot amalgam m.m.

Användningen av amalgam har under ett antal år inneburit lidande för ett stort antal människor. De medicinska auktoriteterna har präglats av revir- och prestigetänkande och en uppenbar ovilja att över huvud taget erkänna att kvicksilverförgiftning existerar.

Vi har under flera år tagit upp frågan i riksdagsmotioner och vi kan konstatera att inställningen under den tiden sakta förändrats mot en allt större insikt om problemen. Ännu återstår dock en rad åtgärder som måste till för att komma till rätta med denna stora förgiftningskälla.

Amalgamet är den största källan till tungmetallbelastning hos människor. Ändå har det varit lättare att få förståelse för farorna med de utsläpp av kvicksilver som finns i den yttre miljön. Sambandet mellan försurningen och den därmed följande utlösningen av tungmetaller som förs allt längre upp i näringskedjan gör att belastningen ytterligare ökar.

Förbud mot amalgam

Enligt vår uppfattning finns det nu så mycket som talar för att användningen av amalgam ska upphöra, och vi föreslår att en avvecklingsplan ska upprättas och ett förbud mot amalgam införs från och med den 1 januari 1992.

Under den tiden kan alternativa tandlagingsmaterial ytterligare förbättras och tandläkarna kan få information och utbildning i att använda andra material. Alternativ har funnits i ett 30-tal år och har särskilt under senare tid utvecklats och förbättrats väsentligt. Användningen har också ökat dramatiskt under senare år medan amalgamet i motsvarande grad minskat. Vi har utvecklat detta mer i en annan motion.

Hänvisningsläkare/samverkansteam

Det är viktigt att människor som anser sig vara drabbade av kvicksilverförgiftning från amalgam tas på allvar och får hjälp med att ställa diagnos. Eftersom kvicksilverförgiftning är mer ett medicinskt än ett dentalt problem bör hänvisningsläkare, dvs läkare med speciellt medicinskt ansvar för dessa patienter, tillsättas. Den kanske bästa formen vore att hänvisningstandläkare, hänvisningsläkare och personal från övriga berörda områden samarbetar och bildar ett team som har kompetens att på ett allsidigt sätt möta patienten.

Utbildning

Mot. 1989/90
So537

Utbildningen på läkar- och tandläkarlinjerna bör inkludera information om amalgamets skadeverkningar. Tandläkarna bör också få utbildning i rätt teknik vid amalgamsanering för att minska förgiftningssymtomen hos patienterna. En förbättrad utbildning i användandet av de nya material som finns är också nödvändig.

Produktregister

Ett produkt- och biverkningsregister för dentala material bör inrättas snarast. Det får anses självklart att en patient skall informeras om vad amalgam eller andra tandlagingsmaterial innehåller och vilka biverkningar de kan ha. Förslag om inrättande av ett sådant register har under flera år beretts inom regeringskansliet och en proposition utlovats. Senast i höstas lovade före socialministern att en proposition skulle föreläggas riksdagen våren 1990. Så blir det inte. I stället hänvisar man nu till arbetet med anpassningen till EG som ett ytterligare skäl för att skjuta upp denna angelägna fråga i integrationsprocessen med EG. Nu ska en proposition komma senast 1991. Vi kan inte acceptera denna förhållning. En proposition bör läggas under våren 1990.

Ersättningsreglerna

Ersättningsreglerna till patienterna vid utbyte av amalgam bör vidgas. I riks-försäkringsverkets allmänna råd från 1988 rekommenderas visserligen att patienterna ska få sina amalgamfyllningar utbyta utan avgift vid dokumenterad allergi och kvicksilverförgiftning trots att socialstyrelsen angett att de metoder och gränsvärden som finns för att dokumentera detta inte är relevanta. På det sättet vägras ett stort antal patienter rätten till ersättning trots att deras sammanlagda symptom visar på kvicksilverförgiftning. Enligt vår uppfattning bör symtomen tillmätas större betydelse vid fastställande av diagnos.

Dessutom varierar tillämpningen av ersättningsreglerna från en försäkringskassa till en annan. Det är inte acceptabelt. Den handläggande personalen på försäkringskassorna bör få bättre information.

Tandvårdspersonalen

Den tandvårdspersonal som arbetar med hanteringen av amalgam t ex vid sanering och därigenom också kommer i kontakt med kvicksilver har rätt till en bra arbetsmiljö. Tandvårdspersonalen bör genomgå årliga hälsoundersökningar, och en regelbunden kontroll av arbetsmiljön i de laboratorier där kvicksilveranalysen görs bör ske.

Avfallsproblem

Vid hantering och sanering av amalgam är det av största vikt att kvicksilvret inte sprids ut i miljön eller i avfallssystemet. En åtgärd för att hindra detta är att installera effektiva amalgamavskiljare som också förhindrar förång-

ning av det kvicksilver som samlas upp. De måste också placeras omedelbart intill källan och ha en verkningsgrad som motsvarar kraven i t.ex. Västtyskland och Schweiz.

Mot. 1989/90
So537

Forskningscentrum

Enligt vår uppfattning är det angeläget att de forskare som under lång tid arbetat med forskning inom detta område och gjort stora framsteg, får fortsätta och vidareutveckla sitt arbete.

I Uppsala finns en grupp forskare vid institutionen för strålningsvetenskap som undersökt en växande skara patienter med ökad infektionssbenägenhet, handikappande trötthet och många andra symtom. Arbetet bedrivs i samarbete med infektionskliniken vid Akademiska sjukhuset.

Med hjälp av protonstrålar från en partikelaccelerator, (den s.k. PIXE-metoden) kunde man konstatera att ca 80 % av patienterna har kraftigt förhöjda halter av kvicksilver i vita och röda blodkroppar. Halterna i enstaka celler har nivåer som annars bara ses hos t ex svartlistad insjöfisk. Traditionella mätningar på helblod gav ej denna information. Hos en jämförbar grupp friska människor kunde inga liknande celler påvisas.

Denna metod visade förutom på kvicksilverförekomsten även på halter av andra tungmetaller.

Deras forskning tycks nu leda till slutsatsen, att behandling med selen, vissa vitaminer och ett successivt avlägsnande av amalgamfyllningarna leder till ett förbättrat hälsotillstånd. Genom dessa åtgärder finner forskarna att kvicksilverhalterna i cellerna sjunker under den nivå, som är mätbar med PIXE-metoden.

Intresset för dessa frågor sprider sig nu. Samarbete med expertis från andra specialiteter har inletts. Landstinget i Uppsala har engagerat sig. Det fortsatta arbetet inom detta område är dock inte en fråga för Uppsala län. Det är av nationellt och även internationellt intresse.

För en fortsatt utveckling inom området krävs ett tvärvetenskapligt samarbete där bl.a. medicinsk, odontologisk, toxikologisk, farmaceutisk och biokemisk kompetens ingår.

För att detta ska bli möjligt bör ett särskilt forskningscenter inrättas. Forskning och klinisk verksamhet måste leda fram till nya diagnos- och behandlingsmetoder. I ett sådant forskningscenter kan den kliniska patientverksamheten vara en del av forskningen. Eftersom man i Uppsala ligger långt framme i amalgamfrågan vore det lämpligt att inrätta ett sådant forskningscentrum där.

På grund av områdets stora nationella intresse bör statliga medel tillföras för uppbyggnaden av ett sådant forskningscentrum.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar om förbud mot amalgam fr.o.m. 1992.
2. att riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av hänvisningsläkare.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tandläkar- och läkarutbildningen.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om produkt- och biverkningsregister för dentala material.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättningsreglerna vid amalgamsanering.¹⁾

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om information till försäkringskassornas personal,¹⁾

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tandvårdspersonalens arbetsmiljö.²⁾

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avfallsproblemen,³⁾

5. att riksdagen beslutar att statliga medel skall utgå för tillskapande av ett tvärvetenskapligt forskningscentrum i Uppsala.

Stockholm den 25 jan 1990

Marianne Andersson (c)

Jan Hyttring (c)

¹ 1989/90:SF369

² 1989/90:A289

³ 1989/90:Jo872

